Azərbaycan və qərb bəstəkarlarının əsərləri

TAR İLƏ FORTEPİANO ÜÇÜN İŞLƏYƏNİ

SƏBUHİ CƏFƏROV

KLAVİR

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN MİLLİ KONSERVATORİYASI

AZƏRBAYCAN VƏ QƏRB BƏSTƏKARLARININ ƏSƏRLƏRİ

Klavir

(Ali və orta ixtisas məktəblərinin

tar sinfi üçün dərs vəsaiti)

İşləyəni və köçürəni Səbuhi Cəfərov

Azərbaycan Milli Konservatoriyasının
Elmi Şurasının 17.02.2023-cü il tarixli iclasının
05 saylı protokoluna əsasən dərs vəsaiti olaraq
nəşr hüququ (qrif) verilmişdir.

Bakı – Mütərcim – 2023

Tərtib edən: **Səbuhi Aslan oğlu Cəfərov**
Azərbaycan Milli Konservatoriyasının dosenti, Əməkdar artist

Rəyçilər: **Məmmədağa Əkbər oğlu Kərimov**
Azərbaycan Milli Konservatoriyasının professoru, Əməkdar incəsənət xadimi

Əflaruz Qulam oğlu Məmmədov
Bülbül adına OİMM-nin Xalq çalğı alətləri şöbəsinin müdiri, dosent, Əməkdar müəllim

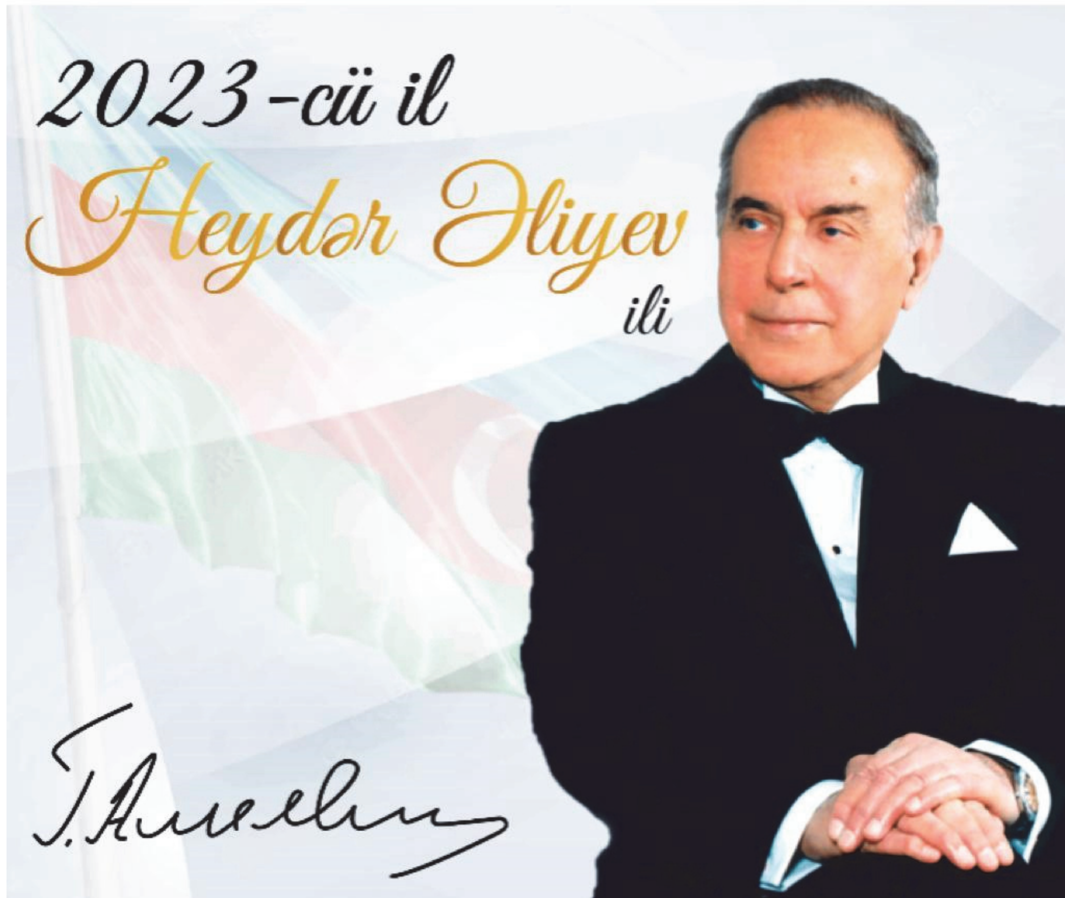
Elmi redaktor: **Ramiz Mahmud oğlu Əzizov**
Azərbaycan Milli Konservatoriyasının professoru, Əməkdar müəllim

Korrektor: **Səbinə İbrahimqızı**

“Azərbaycan və qərb bəstəkarlarının əsərləri”
(Ali və orta ixtisas məktəblərinin tar sinfi üçün dərs vəsaiti).
– Bakı: Mütərcim, 2023. – 88 səh.

Yeni-yeni əsərlərin işlənməsi milli musiqi alətlərimizin imkanlarının artmasına, tədris proqramlarının zənginləşməsinə, eləcə də ifaçıların repertuar seçiminin genişlənməsinə şərait yaradır. Təqdim olunan dərs vəsaitində, Azərbaycan və qərb bəstəkarlarının əsərləri işlənərkən, tar alətinin tembr xüsusiyyətləri, texniki və bədii imkanları əsas götürülmüşdür. Qeyd etmək istərdim ki, bu əsərlərin ilk ifası, əyani vəsait olaraq videoyazı şəklində, Milli Konservatoriyanın Xalq çalğı alətləri kafedrasının konsertmeysteri Sitarə Əfəndiyevanın müşayiətilə, tələbələrim Rəsul Hacızadə, Nahid Abdullayev, Məhəmməd Hidayətli və Fuad Tağıyevin təqdimatında ***Sebuhi Ceferov - Sabuhi Jafarov YouTube portalında*** *yerləşdirilmişdir.*

C $\frac{4905000000}{026}$ 65-23

"Xalq həmişə öz ziyalıları, öz mədəniyyəti, öz elmi ilə tanınır. Yüksək mədəniyyətə malik olan xalq həmişə irəli gedəcək, həmişə yaşayacaq, həmişə inkişaf edəcəkdir."

Ulu Öndər Heydər Əliyevin

anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunur.

Ön söz

Əsası, Azərbaycan professional musiqisinin banisi Ü.Hacıbəyov tərəfindən qoyulan Azərbaycan və qərb bəstəkarlarının əsərlərinin milli alətlərimiz üçün işlənməsi, bu gün də öz aktuallığını saxlamaqdadır. S.Rüstəmov, A.G.Məmmədbəyli, A.Novruzov, S.Ələsgərov, O.Quliyev, R.Mirişli, Ş.Eyvazova, R.Quliyev, M.Kərimov, A.Əsədullayev, H.Vəkilov, Ə.Məmmədov, R.Əzizov, B.Müzəffərov, M.Əsədullayeva, S.Paşazadə, A.Növrəstli və başqalarının bu sahədə gördüyü işlər danılmazdır. Bu ənənəni layiqincə davam etdirən ifaçı-müəllimlərimizdən olan Səbuhi Cəfərov, öz yaradıcılığında elmi fəaliyyətə də geniş yer ayırır. Belə ki, onun metodik tövsiyyələri, elmi məqalələri, tədris proqramları ilə yanaşı bu günə qədər altı dərs vəsaiti də qrif alaraq yüksək tirajla nəşr olunmuşdur. İşlədiyi əsərlərdə alətə uyğun tonallıqların, applikaturaların, ştrixlərin düzgün seçimi, onun professional ifaçı olmaqla yanaşı mükəmməl pedaqoq olmasının əyani sübutudur. Təqdim olunan ***"Azərbaycan və qərb bəstəkarlarının əsərləri"*** *adlı dərs vəsaitində tar və fortepiano üçün biri digərindən maraqlı əsərlər öz əksini tapmışdır. Maraq çəkən amillərdən biri də işlədiyi əsərləri, özünün eləcə də tələbələrinin ifasında görüntülü şəkildə* ***"YouTube"*** *kanalında əyani vəsait olaraq yerləşdirməsidir.*

Bildiyimiz kimi ümummilli liderimizin anadan olmasının ***100 illiyi*** *münasibətilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənablarının sərəncamı ilə 2023-cü il* ***"Heydər Əliyev ili"*** *elan edilmişdir. Təqdim olunan bu dərs vəsaitinin də müasir Azərbaycan dövlətinin memarı Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyinə həsr olunması, hər bir Azərbaycan vətəndaşı kimi Respublikanın Əməkdar artisti, Milli Konservatoriyanın dosenti Səbuhi Cəfərovun da ümummilli liderə olan sevgisinin təzahürüdür.*

Səbuhi Cəfərovun bu vaxta qədər nəşr etdirdiyi məcmuələr kimi təqdim olunan bu dərs vəsaitinin də tələbə və ifaçıların, eləcə də ali və orta ixtisas musiqi məktəblərinin tədris repertuarında öz layiqli yerini tutacağına inanıram.

Siyavuş Kərimi

Milli Konservatoriyanın rektoru,
professor, Xalq artisti

Həsən Hüseyn oğlu Rzayev
(1928-2000)

1928-ci ildə Bakıda musiqiçi ailəsində anadan olub. Atası Hüseyn Rzayev teatr rejissoru, anası isə SSRİ Xalq artisti Həqiqət Rzayevadır. Musiqiyə həmişə bu ailədə böyük maraq olub. Həsən Rzayev uşaq ikən "Leyli və Məcnun" operasında "Mədrəsə səhnəsi"ndə rol alıb. O, 1953-cü ildə Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasını (indiki Bakı Musiqi Akademiyasını) bəstəkarlıq və zərb alətləri ifaçılığı ixtisasları üzrə bitirib və burada pedaqoji fəaliyyətə başlayıb. Onun fakültəyə rəhbərlik etdiyi dövr bu tədris ocağının tarixində parlaq illərdəndir. Həsən Rzayevin Azərbaycanda hələ çox az tanınan zərb alətlərinin dinləyiciyə tanınmasında xidmətləri əvəzsizdir. Parlaq ifaçı olan Həsən Rzayev eyni zamanda zərb alətlərinin repertuarındakı qıtlığı hiss edərək bu sahədə maraqlı əsərlər yaradıb.

Onun bəstəkarlıq yaradıcılığı "Babək" simfoniyası, "Uzaq sahillərdə" simfonik-poeması, truba və simfonik orkestr üçün "Konsert", "Çahargah rapsodiyası", estrada-simfonik orkestr üçün əsərlər, musiqili komediya, həmçinin dram tamaşalarına bəstələnən musiqilər də daxil olmaqla, demək olar ki, bütün janrları əhatə edir. Ən məşhur əsəri isə bu gün də sevilə-sevilə dinlənilən "Çahargah rapsodiyası"dır. Yeri gəlmişkən bu əsər Səbuhi Cəfərov tərəfindən 1997-ci ildə ilk dəfə olaraq tar, kanon və fortepiano, eləcə də tar, kanon və xalq çalğı alətləri orkestri üçün işlənmişdir. (Qeyd: Azərbaycan Televiziya və Radiosunun fondu üçün lentə alınan bu əsərin ilk ifaçıları olan Əməkdar artist Səbuhi Cəfərovu (tar) və Ülkər Süleymanovanı (kanon), Əməkdar artist F.Sadıqovun drijorluğu ilə Əməkdar kollektiv S.Rüstəmov adına Xalq çalğı alətləri orkestri müşayiət etmişdir). Müəllif bu əsəri dinləyərək təəssürratlarını belə ifadə etmişdir: ***"...Bu əsər 12 alətdə səslənməsinə baxmayaraq, Səbuhi Cəfərovun bu yeni işləməsi bir müəllif olaraq məni çox sevindirdi..."***

Həsən Rzayev 2000-ci ildə Moskva şəhərində vəfat etmişdir.

Ülviyyə

Əsər, şur müğamının intonasiyaları əsasında bəstələnmişdir. g-moll (sol minor) tonallığında 6/8 ölçüdə, ***Alleqro*** (cəld) tempində, ***f*** (güclü) şəklində fortepianonun üç xanəlik girişi ilə başlayır. Xarakter baxımından mövzular dəyişməsə də əsərin quruluşu bir növ rondo (dairə) formasındadır. Eyni zamanda ritmik cəhətdən qaytağı rəqsinin səslənməsini eşidirik. Məhz buna görə də əsərin xarakter baxımından п v п (santur) mizrablarla ifa olunması məqsədəuyğun olar. Lakin, 1 rəqəmində solistin mövzusu başlayan zaman səslənmə baxımından ilk xanənin п v п v (üst,alt) mizrablarla ifa olunması tövsiyyə olunur. 1 rəqəminin üçüncü və dördüncü xanələri tövsiyyə olunan applikatura ilə ifa olunarsa daha əlverişli olar. 1 rəqəmindən artıq solistin mövzusu başlayır. Əsərin п v п (santur) mizrablarla ifa olunması xarakter baxı-

mından münasib olar. 1 rəqəminin üçüncü və dördüncü xanələri tövsiyyə olunan applikatura ilə ifa olunarsa daha əlverişli olar. 4 rəqəmində şur məqamının sarənc şöbəsinin intonasiyaları açıq aydın hiss olunur. Məhz buna görə də ifaçının musiqi cümləsini həssas, həm də yumşaq ifa etməsi tələb olunur. 5 rəqəmində yenidən sarənc şöbəsindən şur məqamının özünə qayıdılır. 4 ilə 5 rəqəmində keçən frazaların verilən applikatura ilə ifası daha münasib olar. 5 rəqəminin birinci xanəsindəki ***cresc.*** (səsi artıraraq) doqquzuncu xanədə ***ff*** (lap güclü)–ya çatdırılır. 6 rəqəminin ikinci, üçüncü, dördüncü xanələrində tar alətinə məxsus olan zəng simlərdən istifadə etmək tövsiyyə olunur və not yazısında da bunlar öz əksini tapmışdır. 8 və 9 rəqəmlərində səslənən əsas mövzu artıq ***p*** (sakit səslə) şəklində verilir. 9 rəqəmində F-dur (fa major) tonallığına yönəlmə edilir. Burada biz yenidən sarənc şöbəsinin çalarlarını eşidirik. Burada verilən triolların tövsiyyə olunan ştrixlərlə ifası səslənmə baxımından daha münasib olar. Eyni zamanda verilən melizmlərdən də lada və xarakterə uyğun yumşaq istifadə olunması, melodiyanın daha da ürəyəyatımlı səslənməsinə yol açar. Burada səkkizinci xanədə yuxarı istiqamətə doğru oktava yarım ***gliss.*** (barmağı simin üzərində sürüşdürməklə) ***p*** (sakit) ifa olunması məqsədəuyğun olar. 10 rəqəmindəki triolların düzgün səslənməsi üçün verilən ştrixlərdən dəqiqliklə istifadə edilməsi tövsiyyə olunur. 17 rəqəmindən yenidən əvvəlki g-moll (sol minor) tonallığına qayıdılır. 18 rəqəminin onikinci, onüçüncü, ondördüncü xanələrində yenə zəng simlərlə ifa təqdim olunur. 19 rəqəmində əsəri tamamlayan əsas mövzu artıq ***ff*** (lap güclü) şəklində verilir. Əsər, solistin partiyasındakı oktava aşağı edilən ***gliss.*** (barmağı simin üzərində sürüşdürməklə) və fortepiano partiyasındakı sağ və sol əldə verilən akkordlarla bitir.

A.A.Sıqankov
(*1948*)

1 noyabr 1948-ci ildə Rusiyanın Omck şəhərində anadan olmuşdur. İlk musiqi təhsilini Omsk şəhərində 2№-li musiqi məktəbində, sonra Şebalin adına Musiqi Texnikumunda, ali təhsilini isə 1967-ci ildə Moskva Qnesinlər adına Dövlət Musiqi-Pedaqoji İnstitutunda məşhur müəllim, domra ifaçısı R.V.Belovun sinfində almışdır. Müxtəlif vaxtlarda, Sofiya (Bolqarıstan, 1968), xalq çalğı alətləri üzrə ifaçıların I Ümumrusiya müsabiqəsində (Moskva 1972 “domra” nominasiyası üzrə) və Bratislavada (Slovakiya, 1981) keçirilən beynəlxalq müsabiqələrin qalibi olmuşdur. A.Sıqankov ilk əsərlərini hələ Omskda oxuyarkən yazmışdır. ”Ot-qarışqa” musiqili miniatürü onun ilk əsərlərindən biridir. O, yaradıcılığında müxtəlif forma və janrlardan istifadə etmişdir. Məsələn rus xalq mahnılarının aranjimanlarından, fantaziyalarından, parafrazalarından, təkcə rus deyil, eləcə də başqa xalqların müxtəlif melodiyalarının mövzularında variasiyalardan, macar rəqsi mövzusunda “İntroduksiya və çardaş”, Kuba mövzusunda “Göyərçin”, qaraçı mövzusunda “Mar Dyandya” kimi əsərləri göstərmək olar. O, bəstəkarlıq texnikasının müasir üsullarından tez-tez istifadə edərək domra aləti üçün də orijinal əsərlər yazır. Bunlara ”Skertso-tarantella”, ”Capriccio”,

”Poema”, ”Elegiya” aiddir. Bəstəkarlıq təcrübələrində A.Sıqankov rəqs melodiyalarına da müraciət edərək, məşhur şəhər rəqslərinin parlaq aranjimanları olan ”Köhnə şəhərin motivləri” süitasını yaradır. Süita dörd parçadan ibarətdir: “Polka”, ”Vals”, ”Padespan” və “Tustep”.

1971-ci ildə N.P.Osipova adına Dövlət Akademik Rus Xalq çalğı alətləri orkestrinin kiçik domra qrupunun domra solisti və müşayiətçisi olub. 2014-cü ildən “Domra” ixtisası üzrə Qnesinlər adına Rusiya Musiqi Akademiyasının müəllimidir. A.Siqankov 1994-cü ildə Rusiyanın Əməkdar artisti, 1998-ci ildə Rusiyanın Xalq artisti, 2004-cü ildə Dostluq ordeni, 2008-ci ildə Rusiya Federasiyası Hökumətinin mədəniyyət sahəsində mükafatına layiq görülmüşdür.

Tustep

“Köhnə şəhərin motivləri” süitasının dördüncü sonuncu hissəsidir. Əsər 4/4 ölçüdə, ***Andante*** (ağır) tempində, g moll tonallığında, fortepianonun iki xanəli girişi ilə ***f*** (güclü) şəklində başlayır. Bu əsərdə templərin tez-tez dəyişməsi, ifaçıya bir növ ***ad libitum*** (sərbəst, istədiyin kimi) yanaşmasına şərait yaradır. **1** rəqəmindən solistin partiyası ***p*** (sakit) şəklində başlayır. **2** rəqəminə qədər olan frazanın mizrabı ovucun içində saxlayaraq, baş barmaqla mizrabsız ifa edilməsi orijinal səslənməyə daha yaxın olar. Eyni zamanda ikisəsli və üçsəsli akkordların göstərilən applikatura ilə ifa olunması məqsədəuyğun sayılar. Üçsəslilərdə ikinci barmağın əvəzinə dördüncü barmaqdan istifadə olunması, barmaqların pərdəyə rahat oturaraq aydın səslənməsinin alınmasına şərait yaradır. **2** rəqəmində tonallıq dəyişərək b moll-a keçir və burada melodiyanın göstərilən ştrixlərlə ifa edilməsi tövsiyyə olunur. Burada artıq ***espress*** (canlı) musiqinin hərəkətli ifasına şərait yaradır. Buna görə göstərilən ştrix və applikaturaya riayət etməklə ifaçı, istədiyi xarakteri yaratmağa nail ola bilər. Burada verilən ***cresc.***(səsi artıraraq) və ***dim.*** (səsi azaldaraq)-ya diqqət yetirilməsi də vacib amillərdəndir. **2** rəqəminin beşinci xanəsində olan üçsəslilər göstərilən applikatura olmaq şərtilə arpeciovari (yəni sağ əldə mizrabı, kök simdə verilən üst notdan aşağıya ağ simə doğru sürüşdürməklə) ifa olunması orijinal səslənmənin əldə olunmasına yol açar. **3** rəqəmində yenidən g moll tonallığına qayıdış edilir. Diqqət yetirsək burada bir növ yerdəyişməni görə bilərik. Belə ki, fortepianoda keçən əsas mövzunu artıq müəyyən işləmələrlə solist müşayiət edir. **4** rəqəmində 2/4 ölçüdə ***Alleqro*** (cəld) tempində gələn mövzunun alt mizrabla ifa olunması daha məqsədəuyğun olar. **4** rəqəminin onbeşinci xanəsində əsas mövzu ikisəslilərlə verilir. Buradakı səkkizlik notların üst, çərək notların isə tremolalarla ifa olunması ilə yanaşı dinamik işarələrə də diqqət yetirilməsi tələb olunur. **6** rəqəmində tonallıq dəyişərək d moll-a keçir. Burada yuxarı və aşağı istiqamətə doğru qammavari gedişlərin eləcə də sıçrayışların göstərilən applikatura və ştrixlərlə ifa olunması səlist ifaya zəmin yaradar. **8** rəqəmindən yenidən g moll tonallığına dönüş edilir. Burada solistlə müşayiətçinin bir növ dəyişmə xarakterli sual-cavabları gəlir. **10** rəqəmində ***Vivo*** (tez,cəld) tempi gəlir.

Burada solistin partiyasında triolların п v п (santur) mizrablarla ifası məqsədəuyğun olar. 11 rəqəminin onüçüncü xanəsində fortepianoda keçən mövzu, solistin partiyasındakı onaltılıq notların işlənmə şəklində verilməsi ilə müşayiət olunur. 12 rəqəmində artıq bu işlənmə ikisəslilərlə ***f*** (güclü) şəklində verilir. 12 rəqəminin doqquzuncu xanəsindəki solistin və fortepianonun partiyasında əsas mövzunun üçsəslilərlə ***ff*** (lap güclü) şəklində verilməsi əsərin əzəmətli sonluğuna şərait yaradır.

Cek Fina
(1911-1970)

13 avqust 1913-cü ildə ABŞ-nın Nyu-Cersi ştatının Passaic şəhərində anadan olub və Nyu-York Musiqi Kollecində A. Fraemcke və E. Nicilininin sinfində təhsil alıb. C.Fina 1930-cu illərdə Clyde McCoy-un qrupunda pianoda ifa etməyə başlayır, F.Martinin məşhur ”Tonight We Love”ni ifası ilə şöhrət qazanır və 1936-cı ildə F.Martinin qrupuna qatılır. 1946-cı ildə C.Fina F.Martinin xeyir-duası və maliyyə dəstəyi ilə özünün 16 nəfərlik qrupunu yaradır. Qrupun ilk çıxışı Claremont oteldə olur. ”Tonight We Love” filminin uğurunun ardınca, 1946-cı ildə C.Fina yenidən klassikaya müraciət edir və Rimski-Korsakovun ”Çar Soltan haqqında nağıl” operasından ”Mozalanın uçuşu” əsərinin fortepiano üçün yeni variasiyasını işləyir. Tez bir zamanda bu əsər ”Bumble Boogie” (”Mozalanın rəqsi”) adı ilə məşhurlaşaraq C.Finaya çox böyük şöhrət gətirir. Bunun ardınca C.Fina Waldorf-Astoria, Araqon Balo Salonu və Galvestondakı kimi ən yaxşı konsert salonlarında konsertlər verir. 1950-ci illərdə o, qrupunun sayını azaldır və San Fransiskoya köçərək burada məskunlaşır. O, həmçinin meneceri Al King ilə birlikdə “Concerto Music & Entertainment Agency” adlı bir istedad agentliyini açır. 1960-cı illərin əvvəllərində o, Dick Sinclairin televiziya şousunda solist olaraq çıxış edir. 1962-ci ildə isə C.Fina Kaliforniyanın Sherman Oaks şəhərindəki Beverly Hills otelinin heyətinə qoşulur və burada məşhur olan kiçik bir qrupa səkkiz il ərzində rəhbərlik edir.

14 may 1970-ci ildə 56 yaşında infarkt nəticəsində dünyasını dəyişir. O, Hollywood Hillsdəki Forest Lawn qəbiristanlığında dəfn edilmişdir.

Bumble boogie
(“Mozalanın rəqsi”)

Bu əsər R.Korsakovun ***“Çar Soltan haqqında nağıl”*** operasından olan ***“Mozalanın uçuşu”*** adlı əsəri əsasında fortepiano üçün yeni versiyada C.Fina tərəfindən işlənmişdir. Əsərin ilk ifaçısı da məhz müəllifin özü (C.Fina) olmuşdur. ***Alleqro*** (cəld) tempində 4/4 ölçüdə olan əsər, tar alətinin texniki imkanları, səslənməsi baxımından əlverişli olduğuna görə a moll tonallığından g moll tonallığına transkripsiya edilmişdir. Əsər ***f*** (güclü) şəklində tarın və fortepianonun dördsəsli akkordları ilə başlayır. 2 rəqəminin dördüncü xanəsindən aşağı istiqamətə doğru solistin ikisəsli ***gliss.***

(sürüşdürmək) etməsi ilə başlayır. Xramatik hərəkətlərdən ibarət olan melodiyada göstərilən applikaturalara, ştrixlərə diqqət yetirilməsi ifanın texniki, eləcə də sürətin iti olması baxımından məqsədəuyğun olar. 3 rəqəminin birinci xanəsində verilən triolların, ikinci, dördüncü, səkkizinci, onuncu xanələrindəki səkkizliklərin п v (üst, alt) ştrixlərlə ifa olunması tövsiyyə olunur. 5 rəqəminin üçüncü-yeddinci xanələrindəki səkkizliklərin aksentlərlə ifa olunması əsərin xarakterinə uyğun olar. Doqquzuncu xanədə melodiya səkkizlik notlarla yeni variasiya formasında verilir. Burada sol notunun I pozisiyada açıq sarı simdə deyil, məhz kök simdə IV pozisiyada ifa olunması səslənmə baxımından daha əlverişli olar. 6 rəqəminin üçüncü, beşinci xanələrində aşağı istiqamətə doğru ikisəsli ***gliss.*** (sürüşdürmə) verilir. Bu zaman göstərilən applikaturalardan istifadə olunması tövsiyyə olunur. 7 rəqəminə nəzər salsaq, növbəti variasiyada əksildilmiş septakordun melodik şəkildə verilməsinin şahidi oluruq. Buradakı səkkizlik notların ikili mizrablarla ifa olunması orijinal səslənmənin əldə olunmasına şərait yaradar. 10 rəqəminin onüçüncü, onbeşinci xanələrində xanə daxilində aşağı, sonra isə yuxarı istiqamətə doğru ikisəsli ***gliss.*** (sürüşdürmə) verilir. Bu zaman verilən bütöv notun iki istiqamətə doğru ölçü baxımından (yəni, iki yarım not olaraq) düzgün bölünməsinə diqqət yetirmək lazımdır. Ümumiyyətlə əsərdə verilən dinamik işarələrə, ştrixlərə riayət olunması orijinal səslənməyə zəmin yaratmış olar. Əsər ***pp*** (çox sakit) şəklində ***cresc.*** (səsi artıraraq) edilərək yuxarı istiqamətə doğru üç oktavalıq xramatik gedişin sonunda aşağı istiqamətə doğru edilən ***gliss.*** (sürüşdürmək) ilə ***ff*** (lap güclü) şəklində sona çatır.

Ağadadaş Hacıbala oğlu Dadaşov
(1935)

30 avqust 1935-ci ildə Bakı şəhərində anadan olmuşdur. 1950-1954-cü illərdə A.Zeynallı adına OİMM-də tanınmış pedaqoq A.Gəray Məmmədbəylinin sinfində tar ixtisası üzrə təhsil alır. D.Dadaşov məktəbdə oxuduğu illərdə ən istedadlı tar ifaçıları sırasında olmuş, 1963-cü ilədək Azərbaycan Televiziya və Radio Komitəsi nəzdindəki xalq çalğı alətləri orkestrində fəaliyyət göstərmişdir. 1958–1963-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında C.Hacıyevin bəstəkarlıq sinfində təhsilini davam etdirmişdir. D.Dadaşov 2005-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti fəxri adına layiq görülmüşdür.

Ə.Cavadın sözlərinə iki romansın (1996), R.Rzanın sözlərinə “Rənglər” vokal silsiləsinin (1985), A.İldırım, B.Vahabzadə, Y.Həsənbəy və başqa şairlərin sözlərinə mahnıların, müəllimi C.Hacıyevə ithaf olunmuş fortepiano üçün 12 prelüd (1977–1978), qanun və piano üçün poema (1996), simli trio (1986), simli kvartet üçün poema (1990), tar və fortepiano, kamança və fortepiano, qanun və fortepiano üçün pyeslər, xalq çalğı alətləri orkestri üçün 5 saylı süita (1993), alman faşizminə qarşı müharibədə həlak olmuş azərbaycanlıların xatirəsinə ithaf olunan “1 saylı simfoniya”, simli orkestr üçün “2 saylı simfoniya” (1995), nəfəsli orkestr üçün “Zəfər mar-

şı” (1996), “Təyyarəçilər marşı” (1998), qanun və simfonik orkestr üçün “Konsert” (2009) və s. bu kimi instrumental əsərlərin müəllifidir.

Adajio və skertso

Adajio adlanan I hissə, orijinalda D dur tonallığındadır. Lakin tar alətinin texniki imkanları, səslənməsi baxımından əlverişli olduğuna görə əsər G dur tonallığına transkripsiya edilmişdir. ***Adajio*** (ağır) tempində, 2/4 ölçüdə, iki xanəlik arpeciovari akkordlarla ***p*** (sakit) şəklində verilən fortepianonun girişi ilə başlayır. **1** rəqəminin ikinci xanəsində solistin partiyası başlayır. Musiqinin yumşaq səslənməsi üçün narın tremola ilə ifa olunması məqsədəuyğun sayılır. **2** rəqəminin ilk dörd xanəsi ***Həmid-vari*** üsulla (sol əldə ikinci barmağı simin üstündə sürüşdürməklə) ifa olunması həm fərqli, həm də maraqlı bir səslənmənin alınmasına yol açar. Bu zaman ***poco a poco cresc.*** (getdikcə səsi artıraraq) edilməsi diqqətdən yayınmamalıdır. **3** rəqəminin üçüncü xanəsindəki liqaların axırı п (üst) mizrabla, dördüncü və beşinci xanəsindəki triolların isə bütünlüklə п (üst) mizrabla ifa olunması tövsiyyə olunur. **4** rəqəmində əsas musiqi cümləsi oktava yuxarıda ***p*** (sakit) şəklində təkrar verilir. Onbeşinci xanədən başlayaraq sona qədər verilən sol notlarının açıq simdə deyil IV pozisiyada ifa olunması frazanın qırılmadan, əlaqəli şəkildə səslənməsinə şərait yaradır.

Skertso adlanan II hissə, orijinalda h moll tonallığında yazılıb. Lakin tar alətinin texniki imkanları, səslənməsi baxımından əlverişli olduğuna görə e moll tonallığına transkripsiya edilmişdir. ***Alleqro con moto*** (olduqca cəld) tempində, 3/8 ölçüdə, ***f*** (güclü) şəklində başlayır. Burada verilən ştrixlərə arpeciolara diqqət yetirilməsi tövsiyyə olunur. Beşinci və səkkizinci xanələrdə olan sıçrayışların dəqiq alınması üçün göstərilən applikaturalara əməl olunması vacib amillərdəndir. **2** rəqəmində ***cresc.***(səsi artıraraq) edilərək aşağı istiqamətə doğru qammavari gedişin sonu, gözlənilmədən ***p*** (sakit) ilə əvəz olunur. Lakin burada ***p*** (sakit) olmasına baxmayaraq verilən onaltılıq, səkkizlik notlarda əsərin xarakteri itməməlidir. **3** rəqəmində forte-piano partiyasında verilən melodiyanı solist iki və üçsəsli akkordlarla müşayiət edir. Burada verilən applikaturalar sıçrayışlarla verilən akkordların aydın səslənməsinə zəmin yaradır. **4** rəqəminin yeddinci xanəsindən yuxarı istiqamətə doğru qammavari gedişlərin ifası zamanı çətinlik yaranmaması üçün tövsiyyə olunan applikatura və ştrixlərə riayət olunması vacib amillərdəndir. **5** rəqəmindən oktava aşağı təkrarlanan əsas musiqi cümləsində səslənmənin qırılmaması üçün kök simdə ikinci pozisiyada ifa olunması tövsiyyə olunur. **7** rəqəmində F dur tonallığına yönəlmə edilir. Burada ilk 12 xanənin kök simdə ifası daha məqsədəuyğun olar. **8** rəqəmində dəyişən ştrix-lərə diqqət yetirilməsi də vacib amillərdəndir. İyirmiikinci xanədən **9** rəqəminə qədər mizrabı ovucun içində tutaraq, sağ əlin baş barmağı ilə aşağı və yuxarı istiqamətli (bir növ üst, alt mizrab formasında, saz alətinə məxsus sürüşdürərək) ifa olunması orijinal səslənmənin alınmasına şərait yaradar. **9** rəqəmindən ***mf*** (orta gücdə) kimi verilən

əsas musiqi cümləsi təkrarlanır. 11 rəqəminin ikinci, üçüncü, dördüncü xanəsinin ikili notlarla п v п (üst, alt, üst) mizrablarla ifa olunması tövsiyyə olunur. Əsər tar və fortepianonun sual-cavab xarakterli üçsəsli dəyişməsi ilə ***ff*** (çox güclü) şəklində tamamlanır.

Valeriy Aleksandroviç Qavrilin
(1939-1999)

17 avqust 1939-cu ildə Rusiya Federasiyasının Voloqda şəhərində anadan olmuş və ailəsi ilə Voloqda vilayətinin Sokolski rayonunun Kadnikov şəhərində yaşamışdır. Kiçik yaşlarından T.D.Tomaşevskayanın rəhbərliyi altında fortepiano sinfində təhsil alır və xalq çalğı alətləri orkestrində ifa edirdi. Orta məktəbin 7-ci sinfini bitirdikdən sonra Voloqda Musiqi Texnikumunun dirijor və xor şöbəsinə daxil olur. Həmin vaxt məktəbdə Leninqrad (indiki Sank-Peterburq) Konservatoriyasının dosenti İ.M.Belozemtsevin rəhbərlik etdiyi Dövlət İmtahan Komissiyasının üzvləri Qavrilini dinləyir və ona Konservatoriyanın nəzdindəki Leninqrad Xüsusi Onillik Musiqi Məktəbinə qəbul olunmasını tövsiyyə edirlər. 1953-cü ildə adı çəkilən məktəbin klarnet ixtisası üzrə müəllim M.Yuşkeviçin sinfinə qəbul olunur və eyni zamanda S.Volfenzondan bəstəkarlıq və Y.Qugellədən fortepiano alətinin sirlərini öyrənməyə başlayır. 1958-ci ildə konservatoriyaya daxil olan Qavrilin oranı 1964-cü ildə musiqişünas-folklorşünas (rəhbəri professor Rubtsov) və bəstəkarlıq (professor Yevlaxovun sinfini) bölmələrini bitirmişdir. Konservatoriyanı bitirdikdən sonra aspiranturada təhsil almışdır. 1964-cü ildən Leninqrad Konservatoriyasının nəzdindəki Musiqi Texnikumunda bəstəkarlıq sinfində müəllimlik fəaliyyətinə başlayır.

V.Qavrilinin yaradıcılığı rus melodikliyi və lirizmi ilə xarakterizə olunur. Bəstəkarın yaradıcılığında əsas yeri simfonik əsərlər tutur.

V.Qavrilin 28 yanvar 1999-cu ildə vəfat etmişdir.

"Anyuta" Valeriy Qavrilinin musiqisi əsasında çəkilmiş iki pərdəli baletdir. Baletin liberettosu A.P.Çexovun "Anna nişanı" hekayəsi əsasında A.Belinski və V.Vasilyev tərəfindən yazılmışdır. İlk dəfə 1986-cı ildə San Karlo Teatrında (Neapol) səhnələşdirilmişdir.

Tarantella
("Anyuta" baletindən)

"Anyuta" baletindən olan bu əsər ges moll tonallığına transkripsiya edilmişdir. Əsər ***Vivo*** (tez, cəld) tempində, ***C*** ölçüdə, ***f*** (güclü) şəklində fortepianonun iki xanəlik girişi ilə başlayır. 1 rəqəmindən başlayan melodiyanın sürət baxımından göstərilən ştrixlərlə ifa edilməsi məqsədəuyğun olar. Eyni zamanda verilən triolların п v п (santur) ştrixlərlə ifa olunması tövsiyyə olunur. Burada sıçrayışlar zamanı ifanın dəqiqliyi baxımından göstərilən applikaturalara riayət olunması vacib amillərdəndir.

2 rəqəminin doqquzuncu xanəsindəki çərək notların üst mizrabla ifa olunması xarakter baxımından münasib olar. 3 rəqəmindəki melodiya ikisəslilərlə verilir. Burada göstərilən applikatura və ştrixlərə diqqət yetirilməsi vacib amillərdəndir. 4 rəqəmində gis moll tonallığına yönəlmə edilir. 5 rəqəmində yenidən g moll tonallığına qayıdılır. Ümumiyyətlə əsər yönəlmələr edildiyi zaman mövzularda (qruppirovka baxımından) heç bir dəyişiklik olmur. Sadəcə olaraq əsərə xarakter baxımından düzgün yanaşılar və göstərilən dinamik işarələrə riayət edilərsə, bu musiqinin rəngarəng səslənməsinə yol açar. Əsər sonda olan ***Seqno*** (iki seqno işarəsi arasında təkrar) işarəsindən əvvəldəki ***Seqno*** işarəsinə qayıdaraq sonra 9 rəqəmində ***Fine*** (son)-də bitir.

Fredirik Şopen
(1810-1849)

1810-cu il martın 1-də Varşava yaxınlığında dünyaya gəlib. Musiqiçi ailəsində dünyaya gələn Şopen, kiçik yaşlarından musiqiyə maraq göstərir və artıq 5 yaşında sadə əsərləri pianoda ifa etməyə başlayır. Onun ilk müəllimi V.Jivniy olur. O, öz şagirdinə klassiklərin əsərlərini öyrətməyə başlayır. F.Şopen böyük uğurla ali musiqi məktəbini bitirir. Təhsil illərində o, bir çox konsertlərdə iştirak edirdi. Bu da onun, Polşanın ən parlaq pianoçusu kimi tanınmasına yol açdı. F.Şopen öz yaradıcılığını, demək olar ki, bütünlüklə bir alətə - fortepianoya həsr etmiş yeganə bəstəkardır. Bu səbəbdən onu çox zaman ***"Fortepianonun şairi"*** adlandırırlar. Bəstəkarın yaradıcılıq irsində ən müxtəlif janrlara rast gəlmək mümkündür. F.Şopen fortepiano musiqisinə skertso, mazurka, ballada kimi yeni janrlar da gətirmişdir. 1848-ci illərdə F.Şopen artıq Avropanın görkəmli bəstəkarı və ən məharətli virtuoz-pianoçularından biri idi. Bəstəkar 39 yaşında 1849-cu il oktyabrın 17-də Parisdə vəfat edir. Vəsiyyətinə görə ürəyi Varşavaya gətirilir.

Vals (cis moll)

Orijinalda cis moll tonallığında olan əsər, tar alətinin səslənməsi və texniki baxımdan əlverişli olduğuna görə c moll tonallığına transkripsiya edilmişdir. Qeyd etmək istərdim ki, c moll tonallığına köçürülən bu əsər ilk dəfə 80-ci illərdə Əməkdar artist (1987), virtuoz tarzən, professor Həmid Vəkilov (23.01.1949-11.10.2020) tərəfindən ifa olunmuşdur.

Əsər ***Tempo guisto*** (əsərin xarakterinə uyğun tempdə), c moll tonallığında 3/4 ölçüdədir. Verilən yarım notların narın tremola ilə ifası, lirik səpkidə olan valsın xarakterinə uyğun vacib amillərdəndir. 1 rəqəminin dördüncü xanəsindəki notların üst, forşlaqın isə alt mizrabla ifa olunması tövsiyyə olunur. Burada xanə daxili ***dim.*** (səsi azaldaraq) *və* ***cresc.***(səsi artıraraq)-lara diqqət yetirilməsi mühüm şərtlərdəndir.

1 rəqəminin onüçüncü xanəsindən 2 rəqəminə qədər əvvəlcə yuxarı, sonra isə aşağı istiqamətə doğru xramatik gedişin sərbəst hərəkətli ifası tövsiyyə olunur. 2 rəqəmində təkrarlanan melodiya, onüçüncü xanədən başlayaraq tam kadansa doğru hərəkət edərək onaltıncı xanədə yekunlaşır. 3 rəqəmində ***piu mosso*** (tədricən sürəti artıraraq) gəlir. Bu zaman aşağı istiqamətə doğru ***pp*** (çox sakit) kimi verilən, arpecio şəklində olan melodik xəttin, göstərilən applikatura və ştrixlərlə ifa olunması ifaçı üçün daha əlverişli olar. 4 rəqəmində C dur tonallığına yönəlmə edilir. ***Piu lento*** tempində verilən melodiyanın liqalarla (arasıkəsilmədən) ifası, musiqinin daha da dolğun səslənməsinə yol açar. 4 rəqəminin onikinci-onbeşinci xanələri oktava yuxarı kiçik çanağın üstündə ***Həmidvari*** üsulla (ikinci barmağı simin üstünə ehmalca qoyaraq, eyni barmağı sürüşdürməklə) ifa etmək tövsiyyə olunur (***Qeyd:*** bu üsul ilk dəfə tarzən Həmid Vəkilov tərəfindən təklif olunmuşdur). 4 rəqəminin iyirmidoqquzuncu xanəsindən başlanan ***poco riten.*** (getdikcə ağırlaşdıraraq), 5 rəqəmində gələn ***piu mosso*** (nisbətən tez) bir növ əvvəlki tempə qayıtmağa yol açmış olur. Eyni zamanda 5 rəqəmində əvvəlki c moll tonallığına qayıdılır. 5 rəqəminin onyeddinci xanəsində ***Seqno*** işarəsinə qayıdılaraq musiqi cümləsi heç bir dəyişiklik edilmədən təkrar olunur və 4 rəqəmindəki ***Fine*** (son)-də əsər tamamlanır. Qeyd etmək istərdim ki, bu əsər nisbətən sərbəst xarakter daşıdığına görə əsərdə, ifaçının istəyindən, duyumundan asılı olaraq hərəkətli ifa mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Nikolay İvanoviç Rizol
(1919 – 1999)

1919-cu il dekabrın 19-da Ukraynanın Yekaterinoslav şəhərində anadan olmuşdur. N.İ.Rizol 1935-1939-cu illərdə Kiyev Musiqi Texnikumunda təhsil almış, 1951-ci ildə isə Kiyev Konservatoriyasını (professor M.M.Gelisin akkordeon sinfi) bitirmişdir. O, 1948-ci ildən Kiyev Konservatoriyasında müəllim fəaliyyətinə başlayır, 1973-cü ildə professor dərəcəsini alır. Görkəmli sovet bəstəkarı, Ukrayna SSR Xalq artisti (1982), virtuoz akkardeon ifaçısı N.İ.Rizol 2007-ci il martın 17-də vəfat etmişdir.

Rus təranələri

Əsər orijinalda akkardeon aləti üçün A dur tonallığında yazılıb. Tar alətinin imkanlarını eləcə də səslənməsini nəzərə alaraq əsər C dur tonallığına transkripsiya edilmişdir. Əsər ***Moderato*** (orta sürətdə) tempində, 3/4 ölçüdə, iki xanə fortepianoda verilən arpeciolarla olan girişlə başlayır. 1 rəqəminin ikinci xanəsindən solistin partiyasında keçən mövzu ***p*** (sakit) ilə başlayır. Burada olan iki səkkizlik not liqalı (arasıkəsilmədən), narın tremola ilə ifa edilərsə, yumşaq səslənməni əldə etmiş olarıq. 1 rəqəminin altıncı xanəsindəki ikisəslilərin göstərilən applikatura ilə ifa olunması

daha münasib olar. 2 rəqəminin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü xanəsindəki üçsəslilərin (sağ əldə mizrabı çanaq boyunca kök simdən ağ simə sürüşdürməklə) arpeciovari şəkildə ifa olunması melodiyanın yumşaq səslənməsinə zəmin yaradar. 2 rəqəminin beşinci xanəsində verilən ***accel.*** (sürəti artıraraq) artıq 3 rəqəmində ***Alleqro*** (tez) tempinə aparıb çıxarır. Burada mövzu ***f*** (güclü) ifa olunmalıdır. İfaçının burada verilən dinamik işarələrə (***f***-güclü, ***sf***-kəskin vurğu ilə) diqqət yetirməsi vacib şərtlərdəndir. 4 rəqəmindən ***Andante*** (ağır) gələn hissəni ifaçı, mizrabsız (yəni mizrabı ovucun içində saxlayaraq) sağ əlin baş barmağı ilə ifa edərsə fərqli bir səslənmə əldə etmiş olar. Və bu zaman tövsiyyə olunan applikaturaya diqqət yetirilməsi səlist ifaya zəmin yaradar. 5 rəqəmində ***Moderato*** (orta sürətlə) tempində ***mf*** (orta gücdə) verilən hərəkətli musiqi cümləsi 5 rəqəminin dördüncü xanəsində ***rit.***(ağırlaşdıraraq) ifa olunur. 5 rəqəminin beşinci xanəsində artıq ***A tempo*** (əvvəlki tempdə) qayıdılır. Burada verilən applikatura və ştrixlərə əməl olunması məqsədəuyğun sayılır. 7 rəqəminin birinci xanəsindəki çərək və səkkizlik notların п v (üst, alt) mizrablarla ifa olunması münasib olar. 9 rəqəminin doqquzuncu xanəsindən Des dur tonallığına edilən yönəlmə 9 rəqəmində öz yerini ***mf*** (orta gücdə) şəklində C-dur tonallığına verir. 12 rəqəmindəki çərək notların iki səkkizlik kimi п v (üst, alt) mizrablarla ***f*** (güclü) ifa olunması tələb olunur. 12 rəqəminin doqquzuncu xanəsində aşağı istiqamətə doğru arpeciovari hərəkət zamanı ifaçının ştrixlərə diqqət yetirməsi önəmli şərtlərdəndir. 13 rəqəmindəki yuxarı istiqamətə doğru ikisəsli ***gliss.*** (barmaqları simin üzərində sürüşdürərək)-ların əsərin xarakterinə uyğun səslənməsinə ifaçı xüsusi önəm verməlidir. 14 rəqəmində çərək notlarla verilən akkordların п v (üst,alt) mizrablarla ifa olunması səslənmənin axıcılığına zəmin yaradar. Yuxarı istiqamətə doğru üçsəsli ***gliss.*** (sürüşdürməklə)-nun sonunda solist və fortepianoda verilən üçsəsli akkordla əsər sona çatır.

Rumin xalq rəqsi
7 pillə (Sapte trepte)

Rumin xalq rəqslərindən olan ***7 pillə*** (sapte trepte) ***Vivo*** (tez, cəld) tempində, G dur tonallığında, C ölçüdədir. Bir növ marş ritmində olan bu rəqsdə, dinamik işarələrin, xüsusən də ***sf*** (kəskin vurğu ilə)-ların əsərə fərqli bir gözəllik gətirərək onu xarakter baxımından şən əhval ruhiyyədə səslənməsinə yol açır. ***sf*** (kəskin vurğu ilə)-lar xanənin birinci və dördüncü çərəklərinin ikinci yarısındakı notlara təsadüf edir. 1 rəqəminin 2 rəqəminə qədər olan hissəsində açılıb bağlanan ***repriza*** (təkrar)-da musiqi cümləsi ikinci dəfə nisbətən sakit ifa olunarsa, daha maraqlı, xarakterik səslənməni eşidə bilərik. Burada п v (üst, alt) mizrablardan istifadə olunması daha məqsədəuyğun olar. 2 rəqəmindən x.5 (xalis kvinta) intervalı aşağı verilən əsas musiqi cümləsi üçüncü xanədən eyni qruppirovka ilə yuxarı istiqamətə doğru hərəkət edir. Bu zaman ***poco dim.*** (getdikcə səsi azaldaraq) edilir. Altıncı xanəyə

qədər ***pp*** (çox sakit)-ya doğru olan hərəkət, altıncı və yeddinci xanələrdə **poco cresc.** (getdikcə səsi artıraraq) ***ff*** (çox güclü) ilə tamamlanır. **3** rəqəmində biz şərti olaraq c moll səslənməsini eşidirik. Burada olan yarım, çərək notların tremola ilə ifası zamanı forşlaqlar rəqsin daha da şövqlə səslənməsinə yol açır. **3** rəqəminin ikinci, üçüncü xanələrində göstərilən (dəyişən) ştrixlərlə ifa olunması tövsiyyə olunur. **4** rəqəmində biz yenidən fərqli tonallığın bir növ yönəlmənin g moll-a keçdiyini görürük. Burada artıq xanənin birinci, üçüncü çərəklərində verilən ***mf*** (orta gücdə), ikinci, dördüncü xanələrdəki ***sf*** (kəskin vurğu ilə)-lar nisbətən fərqli səslənmənin alınmasına şərait yaradır. Təkrar zamanı **5** rəqəminin dördüncü xanəsinin sonunda ***lüft*** pauza edilərək, **6** rəqəmindən ağır-ağır ifa etməyə başlanarsa, rəqs daha maraqlı səslənər. **6** rəqəminin üçüncü xanəsində verilən ***poco a poco*** (getdikcə sürətləndirərək) əsərin əvvəlki tempdə tamamlanmasına gətirib çıxarır. Ümumiyyətlə əsərdə verilən dinamik işarələrin diqqətdən kənarda qalmaması, xarakter baxımından vacib amillərdən sayılır.

Ülviyyə

H.Rzayev

21

Pno.

26

4

Pno.

31

5

Pno.

36

Pno.

41

6

ff

Pno.

45

7

Pno.

50

Pno.

55

8

p

Pno.

60

2 (1) 3 2 tr 1

gliss.

9

Pno.

65

gliss.

p

Pno.

70

1

Pno.

74

3

10

gliss.

p

Pno.

f

Səbuhi Cəfərov

78

1

Pno.

82

11

tr

1

Pno.

87

tr

Pno.

92

12

Pno.

8vb

8vb

Səbuhi Cəfərov

97

13

gliss.

p

Pno.

8vb

102

Pno.

106

1.

2.

16

tr

Pno.

111

tr

tr

tr

Pno.

17

116

Pno.

121

Pno.

126

Pno.

131

Pno.

136

1 2 3

Pno.

141

2 0 2 0

Pno.

145

18

gliss.

ff p

ff

Pno.

150

2 1.

ff

ff

Pno.

155

Pno.

19

160

Pno.

165

Pno.

170

Pno.

174 gliss.

Pno.

Tustep

("Köhnə şəhərin motivləri" süitasından) **1**

A.Sıqankov

1 **Andante**

Andante

Pno.

4 simile

Pno.

7

Pno.

❋ **2** rəqəminə qədər mizrabı ovucun içində tutaraq baş barmaqla ifa etməli

Səbuhi Cəfərov

10

3 (1) 2. 2 (3)

sf

sf

Pno.

11

2

(1) (3) 1 1 2 (3) (1) (2) 3 (3) (1) (2) 2 2 (2) (3)

p *espress.*

mp

Pno.

13

1 2 (3) (1) (2) 1 (3) (1) 2 2 1

Pno.

15

4 (1) 2. 3 (1) 2 (1) 1 (2) 1 (2) 3. 2 (3) 1. 2 (1)

3 3 3 3 3 3

cresc.

Pno.

17

sf *subito* ***p***

Pno.

sf

19

3

mf

Pno.

21

Pno.

23

subito ***p***

Pno.

25

Pno.

27

gliss.

gliss.

sf

4 Allegro

p

Allegro

sf

13

p

p

Pno.

31

simile

Pno.

38

Pno.

44

mf

mf

f

f

Pno.

51

5

p

p

Pno.

56

Pno.

6

60

mf

mp

Pno.

65

Pno.

mf

p

70

Pno.

mf

76

7

Pno.

81

Pno.

f

f

sf

86

(1)(2) 1 2 1 2 1 1 2 1 1 1 1 2 1 1 (1)(2) 1 2 1 2 (1)(2) 1 2 1 2

Pno.

91

0 1 1 2 1 1 (1)(2) 1 2 1 2 (1)(2) 1 2 1 2 1 1 2 1 1

p

Pno.

96

1 1 2 1 1 (1) (2) 1 2 1 2 (1) (2) 1 2 1 2 1 (2) 3.

sf *sf*

Pno.

100

8

3 (1) 2. 3 (1) 2. 3 (1) 2. 3 (1) 2. 3 (1) 2.

f

Pno.

105

Pno.

110

dim.

Pno.

dim.

9

A tempo

115

Pno.

119

p *rubato*

accel.

Pno.

accel.

124

cresc.

Pno.

129

Presto

10

mf

gliss.

Presto

sf

sf

Pno.

134

sim

Pno.

139

mp

Pno.

11

144

cresc.

cresc.

sf

f

f

Pno.

149

p

p

Pno.

154

sp

Pno.

159

f

p

cresc.

Pno.

12

163 Pno.

169 Pno.

176 Pno.

Bumble Boogie

(Mozalanın rəqsi)

1

Allegro

Cek Fina

Pno.

Səbuhi Cəfərov

5

3 (1) 1 (2) 3 (1) 2. 2 1 1 1

Pno.

9 **2**

3 (2) 1. *f* 3 (2) 1. *f* *gliss.*

Pno.

13

(3) (2) (1) (3) (3) (2) (1) (1) (3) (3) (1) (1)

mp

Pno.

15

(1) 3 (1) 1 (2)

Pno.

17

Pno.

19

3

Pno.

8va

22

Pno.

8va

25

Pno.

27

Pno.

31

4

mp

Pno.

33

Pno.

35

5

cresc.

8va

Pno.

37

Pno.

40

Pno.

43

Pno.

47

Pno.

6

51

(0)

Pno.

54

gliss.

gliss.

gliss.

gliss.

poco a poco dim.

Pno.

poco a poco dim.

58

Pno.

62

7

pp

legato

3

Pno.

66

poco a poco cresc.

Pno.

70

Pno.

74

Pno.

78

Pno.

8

82

(3)

f

Pno.

85

(3) (3) (1)

Pno.

87

(3) 3 (2) 1 (2) 3 2 1 3 3 1

Pno.

89

Pno.

91 **9**

Pno.

95

Pno.

99 **10**

gliss.

Pno.

102

Pno.

105

3 2 (1) (1) 3 (2) 0 3 2 1 2 0 (0) (3) 1. 2. (0) (3)

Pno.

108

(1) (0) (3) 1. 2. (0) (3) (1) 3 (1) 2. (1) (2) 1 2 3 2 (1)

gliss. gliss. gliss. gliss.

Pno.

112

3 (1) 2. (1) (2) 1 2 3 2 (1)

gliss. gliss. gliss. gliss.

11

3 (1) 1 (2) 3 (1) 1 (2)

poco a poco dim.

Pno.

116

(3) 1. (1) 3 (1) 1 (2)

Pno.

120 1. 2. gliss. p 1 8va 2 gliss. 2 gliss.
tr tr tr tr
Pno. p tr tr tr tr

124 gliss. 3 1 3 2 2 1
sf mp poco a poco dim.
Pno. sf mp poco a poco dim. tr

12

127 1. 1. (0) (3) (1) (1) 1. 2. (0) (3) (1) (1) 1 1
pp molto cresc.
Pno. tr

129 1 1 1 3 1 2 1 3 1 gliss. 2 (0)
ff
Pno. p cresc. ff

Səbuhi Cəfərov

Adajio və Skertso

Adajio

D.Dadaşov

1 Adagio

Tar

Adagio

p

Piano

5

10

3 2

10 2

❋ 8va

poco a poco cresc.

mf

p

❋ Həmidvari (sol əldə ikinci barmağı simin üstündə sürüşdürərək ifa etməli

Səbuhi Cəfərov

15

mf

20

poco a

poco a

25

poco cresc.

poco cresc.

3

f

30

35

40

44

4 Tempo I

p

Tempo I

p

mf

50

55

60

poco rit.

8va

pp

p

1 **Allegro con moto**

Skertso

1

mf

Allegro con moto

mf

5

f

f

9

mf

mf

cresc.

cresc.

13

f

f

17

2

21

p

p

25

1. 1. 1. 2. (0) (3)

29

1 0 1 3 1 1

33

3

f

(2) 1.

3 (2) 1.

1 (2) 3.

f

37

1 (2) 3.

3 (2) 1.

8va

40

2
(3)

44

2
(0)
0.

48

1 1

(1) (1)

4

52

3

1 1

(1)

56

(2)

60

64

68

72 3 1 1 1 3 1 (2) (1)

76

8va

80 **5** 1. 3.

p

p

(0) (1)

84 3 (1) 2 (1) 2 (0) 0 (2) 1 2

88

cresc.

cresc.

92

96

6

100

104

(3) 1 1 1

108

(1) (3) 1 1

f

f

112

8va

106

dim.

rit.

7 *A tempo*

111

1. 1. 3.

mf

116

1. 1. 3. 1. 3.

121

2. 1.

mf

126

(1) (1) (3) (2)

132

8va

137

8

A tempo

ritard.

A tempo

ritard.

142

(0)

(0)

cresc.

146

(3)

3

(2)

(1)

3

151

accel.

accel.

156

dim.

dim.

mf

161

166

❋ 9 rəqəminə qədər mizrabı ovucun işində tutaraq baş barmaqla ifa etməli

Səbuhi Cəfərov

170

9 Tempo I

Tempo I *mf*

mf

174

1 1

3 1

f

f

178

3 1

1 3 (1)

2 (1) (1) (3)

182

cresc.

cresc.

186

3

1 1

(1)

(2)

190

2

(2) (1) (2)

0 (2) (0)

194

198

1 1

mf

10

202 (1) (2) 1 2 *f* (1) 1 1

206 1 2 1 3 2 3 1 *f* *f*

210 1

214 1 1 1 *dim.* *dim.*

219

3 (1) 3 2. (1) 1. 3.

p

223 **11**

(0)

cresc.

8vb

228

1 1 3 1 3 (2) 1.

f

232

1. 3.

ff

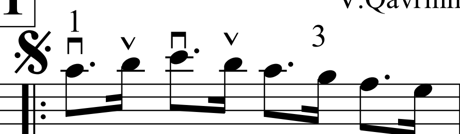
ff
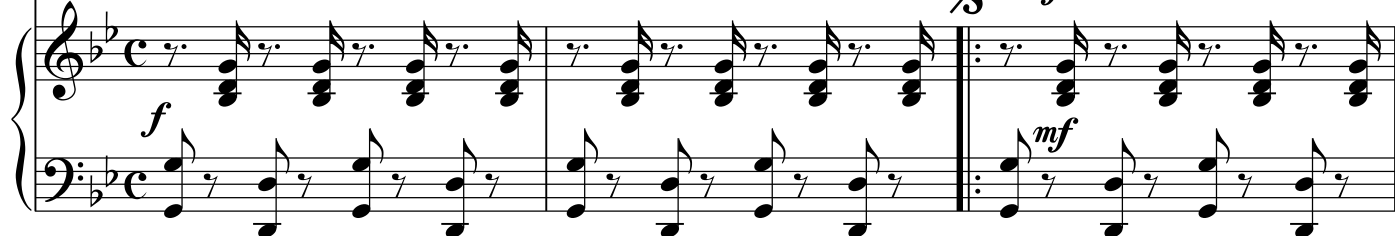
Səbuhi Cəfərov

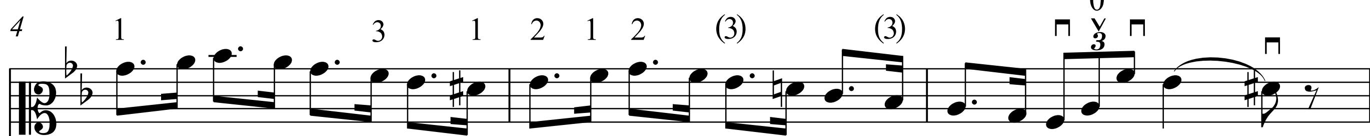
Tarantella
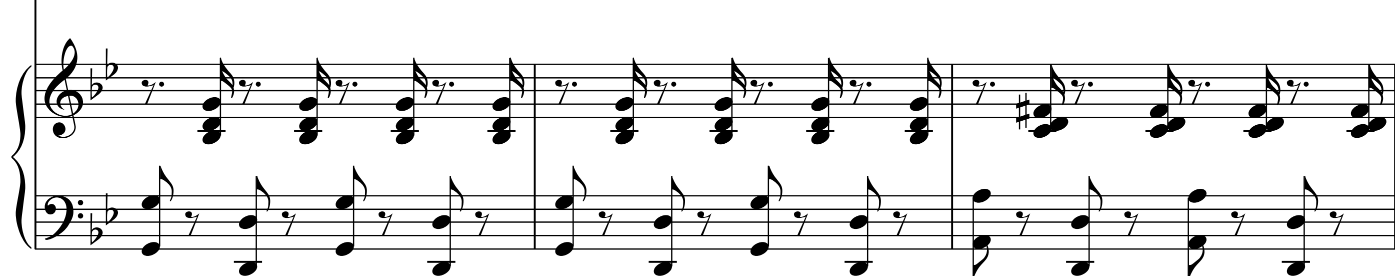
("Anyuta" baletindən)

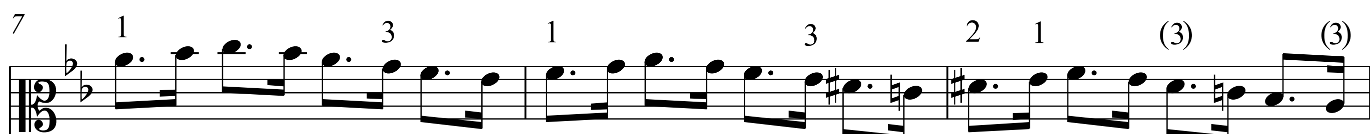
V.Qavrilin
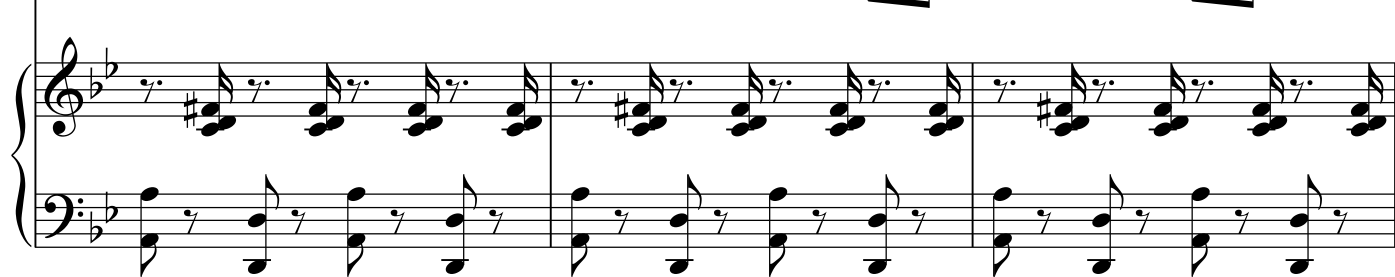

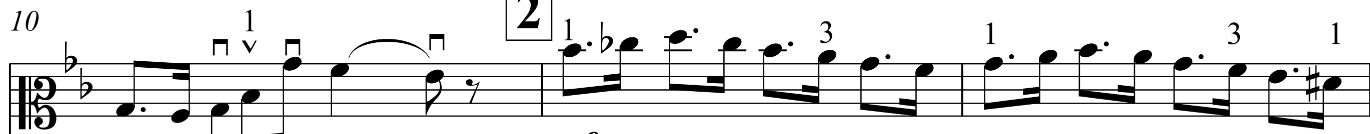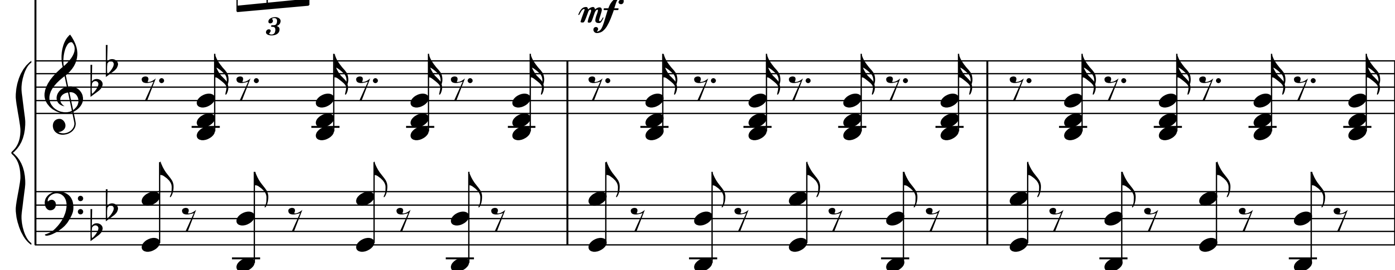

mf

25

28

3

Fine

p

Fine

31

33

35

4

37

cresc.

40

43

46

1 3 1 2 1 (3) (1) (1)(1) 3

3

49

1 1 3 1 2 1 2 1 (3) (2)

52

(3) (1)(1) 3 (1) (1) 3 3 1 (2) (3) (2) (1)(1) 3

3 3 3 3

55

(1) (1) 3 1. 3. (1) (3) (2) (1) (1) (3) (1) (1) 3

3 3 3

5

mf

66

p

69

f

D.C. al Fine

D.C. al Fine

Vals *(cis moll)*

(C moll tonallığına köçürülüb)

(Əsərin ilk ifaçısı Həmid Vəkilov olmuşdur)

F.Şopen

Tempo giusto

1

7

13

18 **2**

23

29 **3** Più mosso

pp

Più mosso

35

2 (1) (2) (1) 2 (3) 1 (1) 2

40

1 1 2 (1) 2 (1) 2 (1) (2) (1)

pp

45

(1) (1) 1 1 1 1 1 1. 2.

1. 2.

Fine

Fine

4

50

1 3 3 2 3 2

Più lento

Più lento

Səbuhi Cəfərov

58

(3) (2) (1) 3 2 8va

65

1 1 1 (1) (1) 2 8

71

3 3 1 1 1 1

77

3 8va 2 3

poco riten

poco riten

Səbuhi Cəfərov

82

5

Più mosso

Più mosso

87

92

96

Do capo al fine

Do capo al fine

Rus tərənələri

N.I.Rizol

1 **Moderato** **1**

Tar

Moderato

Piano

6

Tar

Pno.

2

11

Tar

rit. **accel.**

Pno.

rit. **accel.**

3 3 (2) 1.

17

Allegro

Tar

f

Allegro

Pno.

mf

mf

23

3 (1) 2 (1) 2 (1) 3 (1) 2 (1) 1 (2)

4 Andante

❋ (3) 1 1

sf *sf* *p*

sf *sf* *p*

28

0 (1) 1 1 1 (1) (3) 2 1 (2) 3 0 1 0 2

8va

31

(1) 3.(1)2 (1) (2) 0 1 3 (3) 1 1 1

(8)

rit.

rit.

❋ 5 *rəqəminə qədər mizrabı ovucun işində saxlayaraq baş barmaqla ifa etməli*

Səbuhi Cəfərov

5 Moderato

35

Tar

mf

Moderato

Pno.

mf

rit.

rit.

A tempo

39

Tar

A tempo

Pno.

44

Tar

Pno.

6

50

Tar

f

Pno.

sf

mf

55

Tar

1

gliss.

Pno.

f

60

Tar

Pno.

8va

f

7

67

3 (1)

2 (1)

3 (2)

Tar

(8)

Pno.

72

3 (2)

1.

8

2 (1)

1 (2)

Tar

8va

Pno.

ff

78

Tar

Pno.

sf *mf* *mf* 8va

84

Tar

Pno.

(2) 0 1 2 3 1 2 (1) 2 1 2 3 1

8va

89

9

Tar

Pno.

(2) 1 3 1 (2)(2)(2) 3 1 (2)(0)

f *f* 8va

95

10

Tar

Pno.

3 2 (1) (1) 2 1 (1) (2) 2 1

mf *mf* *sf* *p*

100

Tar

Pno.

mf

105

11

Tar

f

Pno.

8va

mf

110

Tar

sf

Pno.

8va

sf

12

115

Tar

mf

f

Pno.

8va

mf

mf

124
3 2 1 3 3 1 0 1 3 1 (2) 1 1 (2) (1) (2) 3 1 (2) 1 (2) 0 1 3 1 0 1 3 1 0 1 3 1 (2) 1 1 (2) 1

Tar

Pno.

129
3 1 (2) 1 2 1 (2) 1

13

Tar

gliss. gliss.

f *sf* *sf* *sf*

Pno.

f

135

Tar

gliss. gliss.

sf *sf* *sf* *sf*

1 1

Pno.

sf

141
1 3 3 2 1 1 1

Tar

Pno.

146

Tar

Pno.

150

Tar

Pno.

14

155

Tar

gliss.

gliss.

Pno.

162

Tar

gliss.

gliss.

Pno.

Səbuhi Cəfərov

"7 pillə"

(Şapte trepte)

Rumın rəqsi

1 Vivo

Tar

Vivo

Pno.

2

10

Tar

sf *poco dim.* *sf*

sf *sf* *sf*

Pno.

poco dim.

12

Tar

sf *pp*

ff

Pno.

ppp

ff

poco crecs.

3

14

Tar

f

poco cresc.

Pno.

f

p

poco cresc.

17

Tar

Pno.

p

p

ff *p*

4

20

Tar

Pno.

23

5

Tar

Pno.

26

Tar

Pno.

6 **I dəfə ağır-ağır (Tempo I)**

28

Tar

Pno.

30

Tar

poco accel.

sf

tr

Pno.

poco accel.

32

Tar

Pno.

33

Tar

1.

2.

3

Pno.

1.

2.

MÜNDƏRİCAT

Kompüter tərtibatçısı: ***Heydər Əlioğlu və Məhəmməd Cəfərov***
Dizayn: ***Nuran Cəfərov***

Çapa imzalanıb: 30.03.2023
Format: 84x108 1/8. Qarnitur: Times.
Həcmi: 11 ç.v. Tiraj: 500. Sifariş № 65

TƏRCÜMƏ
VƏ NƏŞRİYYAT-POLİQRAFİYA MƏRKƏZİ

Az 1014, Bakı, Rəsul Rza küç., 125/139b
Tel./faks 596 21 44
e-mail: mutarjim@mail.ru
www.mutercim.az

Səbuhi Aslan oğlu Cəfərov 1968-ci ildə Quba şəhərində ziyalı ailəsində anadan olmuşdur. 1993-cü ildən Azərbaycan TeleRadio verilişləri Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin S.Rüstəmov adına xalq çalğı alətləri orkestrində konsertmeyster-solist vəzifəsində fəaliyyət göstərir. Bakı Musiqi Akademiyasını (1990-1995) fərqlənmə diplomu ilə bitirən S.Cəfərov, həmin ildən adı çəkilən təhsil ocağında pedaqoji fəaliyyətə başlamışdır. 2002-ci ildə baş müəllim, 2011-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidenti Yanın-Yanında Ali Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə dosent elmi dərəcəsi alan S.Cəfərov hal-hazırda Azərbaycan Milli Konservatoriyasında dosent vəzifəsində çalışır. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin 2019-cu il 6 noyabr tarixli 1544 nömrəli sərəncamı ilə "Əməkdar artist" fəxri adına layiq görülmüşdür.

Elmi və dövrü mətbuatdakı fəaliyyətinə görə Azərbaycan Kütləvi İnformasiya Vasitələri İşçilərinin Həmkarlar İttifaqı (AzərKİVİHİ) Rəyasət heyətinin qərarı ilə "Qızıl qələm" media mükafatı ilə, Azərbaycan Dövlət İdarələri və İctimai Xidmət İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin qərarı ilə 2017-ci ildə Mədəniyyət və pedoqoji sahədə, həmçinin ifaçılıq fəaliyyətində əldə etdiyi uğurlara görə, eləcə də 13 iyul 2017-ci ildə Azərbaycan Respublikası hərbi vətənpərvərliyin təbliğində və "Hərbi Vətənpərvərlik və Mütəxəssis Hazırlığı Mərkəzi" MMC-nin yaradılmasının 5 illik yubiley tədbirində fəal iştirakına görə "Fəxri Fərman"la təltif edilmişdir.

Ifaçılıq fəaliyyəti: 1993, 1994, 1995-ci illərdə Bakı Musiqi Akademiyasının zalında, 2017-ci ildə Kamera və Orqan Musiqi zalında Əməkdar kollektiv S.Rüstəmov adına xalq çalğı alətləri orkestrinin müşayiəti ilə solo konsertlər vermişdir. Çoxlu sayda Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının əsərlərini , konsertlərini, muğamlarımızı, eləcə də bir sıra rəqslərimizi (Xalq artisti, professor Şəfiqə Eyvazova ilə birlikdə), həmçinin rəhbəri olduğu "Səhər" instrumental ansamblının ifasında Azərbaycan bəstəkarlarının musiqilərini, eləcə Vətən müharibəsindəki qələbəmizə həsr etdiyi müəllifi olduğu "İlhamlı zəfərimiz" adlı kompazisiyasnı lentə yazdırmışdır.Xalq artisti R.Mirişlinin "Yandım elə yandım" və A.Yusifovanın "Alov fantaziyası" Səbuhi Cəfərovun ifasında (Xalq artisti Ü.Hacıbəyovanın müşayiətilə) "Azərbaycan bəstəkarlarının antologiyası" adlı albom-diskinə daxil edilmişdir. 2022-ildə musiqi tarixində ilk dəfə olaraq "Şuşa ili" çərçivəsində Azərbaycan Milli Konservatoriyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən "Tar festival"ında respublikanın 15 ən yaxşı tarzənləri sırasında Səbuhi Cəfərovun ifa etdiyi "Muğam və rəqs" adlı kompozisiya ("Səhər instrumental ansamblı"nın müşayiətilə) tamaşaçılar tərəfindən yüksək coşqu ilə qarşılanmışdır. 31.01.2023-cü il tarixində Bakı şəhərində, Mədəniyyət Nazirliyinin Mədəniyyət üzrə Elmi-Metodiki və İxtisasartırma Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə tar ixtisası üzrə "Ustad dərsi"ni yüksək səviyyədə apardığına görə "Təşəkkürnamə" ilə təltif olunmuşdur.

Elmi işləri: "Azərbaycan bəstəkarlarının əsərləri" (2005), "Azərbaycan bəstəkarlarının ansambl üçün işlənmiş əsərləri" (2005), "Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının ansambl üçün işlənmiş əsərləri" (2009), "Azərbaycan və xarici ölkə bəstəkarlarının əsərləri" (2012), "Qamma və arpeciolar" mürəkkəb variantda (2012), "Xarici ölkə bəstəkarlarının əsərləri" (2018) adlı dərs vəsaitlərinin, elmi məqalələrin, metodik tövsiyyələrin, proqramların müəllifidir. Hələ tələbəsi olduğu illərdə (1990-95) Xalq artisti, professor Vamiq Məmmədəliyevin ifasından bir sıra muğam rənglərini nota köçürmüşdür.

